

PROCESNI SUBJEKTI

SUD

▶ PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

- ▶ Čl. 6 st. 1 EKLJP: Svako tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu pred **nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.** Presuda se mora izreći javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti sa celog ili sa dela suđenja, u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, neophodno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.

NEZAVISNOST I NEPRISTRASNOST SUDA

- ▶ Izbor sudija – VSS donosi odluku (vrednuje dostojnost, stručnost, osposobljenost)
- ▶ Garancije nezavisnosti: stalnost funkcije i nepremostivost, imunitet
- ▶ Nepristrasnost

NADLEŽNOST SUDA

- ▶ Stvarna nadležnost
- ▶ Mesna nadležnost
- ▶ Funkcionalna nadležnost

STVARNA NADLEŽNOST (ZOUS)

▶ I. OSNOVNI SUD

KD- NK ili zatvor do (i) 10 god

II. VIŠI SUD

-KD- NK ili zatvor preko 10 god. (+ izričito propisana KD sa blažom kaznom – odavanje službene tajne, ubistvo na mah, silovanje, obljuba nad nemoćnim licem, obljuba zloupotrebom položaja, otmica, nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi ili javnom skupu, primanje mita...)

- Maloletnici

- tzv. ''Mala apelacija'' - KD-NK ili zatvor do 5 god.

STVARNA NADLEŽNOST

- ▶ III. APELACIONI SUD- odlučuje o žalbama
- ▶ IV. VRHOVNI SUD
- ▶ - Odlučuje o zahtevu za zaštitu zakonitosti
- ▶ - obezbeđuje jedinstvenu sudsku primenu prava, razmatra primenu zakona i drugog propisa i rad sudova, imenuje sudije Ustavnog suda,

MESNA NADLEŽNOST

- ▶ 1. Sud na čijem području je krivično delo izvršeno ili pokušano
- ▶ (Privatna tužba može biti podneta i sudu na čijem području okrivljeni ima prebivalište ili boravište
- ▶ Princip prioriteta- Ako je KD izvršeno na područjima različitih sudova
- ▶ II. Prebivalište ili boravište okrivljenog (ako se ne zna mesto izvršenja ili je ono van teritorije RS
- ▶ III. Mesto rođenja, hapšenja ili samoprijavljivanja okrivljenog
- ▶ IV. VS određuje nadležnost

KD izvršeno na domaćem brodu ili vazduhoplovu

- ▶ Ako se brod/vazduhoplov nalazi u domaćem pristaništu- sud na području gde se nalazi pristanište
- ▶ - U suprotnom: sud na čijem se području nalazi matična luka broda/vazduhoplova ili
- ▶ Domaće pristanište gde se brod/vazduhoplov prvi put zaustavi

KD izvršena putem sredstava javnog informisanja

- ▶ Sud na čijem području se nalazi sedište javnog glasila, a ako ono nije poznato ili je u inostranstvu- sud na čijem području je objavljena informacija

Ako odgovara i autor informacije- sud njegovog prebivališta/boravišta ili sud mesta gde se desio događaj na koji se odnosi informacija

FUNKCIONALNA NADLEŽNOST

- ▶ Viši sud u BG- posebna odeljenja za OK, RZ i VTK
- ▶ SASTAV VEĆA:

PROPISANA KAZNA	I STEPEN	II STEPEN
Do 8 godina zatvora	1 sudija	3 sudija
8-20 god	1 sudija +2 porotnika	3 sudija
30-40 god ili DZ	2 sudija +3 porotnika	5 sudija

SPAJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA

- ▶ I. Subjektivni koneksitet
- ▶ II. Objektivni koneksitet
- ▶ III. Mešoviti koneksitet
- ▶ IV. Postupak prema saučesnicima, prikrivačima, licima koja su pomogla izvršiocu posle KD
- ▶ Oštećeni izvršio KD prema okrivljenom

O spajanju odlučuje sud nadležan za sprovođenje jedinstvenog postupka

Razdvajanje krivičnog postupka

▶ Član 31

- ▶ Na predlog stranaka i branioca ili po službenoj dužnosti, sud koji je po članu 30. ovog zakonika nadležan, može zbog pravičnosti, celishodnosti ili drugih važnih razloga, do završetka glavnog pretresa, odlučiti da se krivični postupak za pojedina krivična dela ili protiv pojedinih okrivljenih razdvoji i posebno dovrši ili preda drugom nadležnom sudu.

Prenošenje mesne nadležnosti

- ▶ Sprečenost suda da postupa- (stvarni ili pravni razlozi)- obaveštava neposredno viši sud
- ▶ II. Razlozi celishodnosti- Na predlog sudije za prethodni postupak, sudije pojedinca ili predsednika veća, VS može za vođenje krivičnog postupka da odredi drugi stvarno nadležni sud, ako je očigledno da će se tako postupak lakše sprovesti ili postoje drugi važni razlozi

OCENA I SUKOB NADLEŽNOSTI

- ▶ Sud pazi na stvarnu nadležnost tokom celog postupka, a na mesnu do potvrđivanja optužnice odnosno zakazivanja GP u skraćenom postupku
- ▶ SUKOB NADLEŽNOST
- ▶ Rešava neposredno viši zajednički sud

IZUZEĆE SUDIJE

- ▶ RAZLOZI ZA OBAVEZNO IZUZEĆE:
 - ▶ 1. Ako je oštećen KD
 - ▶ 2. Brak ili Srodstvo sa okrivljenim, braniocem, oštećenim, (njihovim zakonskim zastupnikom ili punomoćnikom)
 - ▶ 3. Odnos starateljstva, usvojenja ili hraniteljstva sa ovim licima
 - ▶ 4. Postupanje u istom predmetu (kao SPP, član KV veća koji je odlučivao o potvrđivanju optužnice ili je učestvovao u donošenju odluke koja se pobija žalbom) ili je učestvovao u postupku kao tužilac, branilac, ispitan kao svedok ili veštak.
- ▶ FAKULTATIVNO IZUZEĆE- Okolnosti koje izazivaju sumnju u nepristrasnost

Postupanje sudije kada sazna za razlog za izuzeće

- ▶ **Obavezno izuzeće**- dužan je da prekine svaki rad na tom predmetu i da o tome obavesti predsednika suda, koji će ga rešenjem izuzeti i odrediti da se predmet dodeli drugom sudiji po redosledu.
- ▶ **Fakultativno izuzeće**- obavestiće o tome predsednika suda

Zahtev za izuzeće

- ▶ Mogu podneti stranke i branilac, odlučuje predsednik suda
- ▶ Rešenje kojim se zahtev odbacuje (nije poimenično naveden sudija, nisu navedeni dokazi i okolnosti zbog kojih se traži izuzeće- dakle neuredan ili neobrazložen zahtev)- Ž nije dozvoljena
- ▶ Rešenje kojim se zahtev odbija- može posebna žalba ali ako je rešenje doneto posle podignute optužnice, može se pobijati samo žalbom na presudu
- ▶ Rešenje kojim se zahtev usvaja- Ž nije dozvoljena

TUŽILAC U KRIVIČNOM POSTUPKU

- ▶ I. JAVNI TUŽILAC
- ▶ II. PRIVATNI TUŽILAC
- ▶ III. OŠTEĆENI KAO TUŽILAC

JAVNI TUŽILAC

- ▶ Zakon o Javnom tužilaštvu ("Sl. glasnik RS", br. 10/2023)
- ▶ TERMINOLOŠKE IZMENE:
- ▶ Vrhovni JT, Glavni JT i JT

Tužioce bira Visoki savet tužilaštva a VJT-a Narodna skupština na predlog VST

- ▶ Jedinstven i samostalan državni organ
- ▶ Čine ga: Vrhovno JT, Apelaciona JT, Viša JT, Osnovna JT I JT Posebne nadležnosti (Za OK i RZ)
- ▶ Hijerarhijski uređen organ-
- ▶ Obavezna uputstva (Opšte obavezno uputstvo VJT-a, obavezno uputstvo za rad i postupanje u pojedinom predmetu)
- ▶ Devolucija i supstitucija

PRAVA I DUŽNOSTI JT U KRIVIČNOM POSTUPKU (ČI. 43 ZKP)

- ▶ Osnovno pravo i osnovna dužnost javnog tužioca je gonjenje učinilaca krivičnih dela.
- ▶ Za krivična dela za koja se goni po službenoj dužnosti, javni tužilac je nadležan da:
 - ▶ 1) rukovodi predistražnim postupkom;
 - ▶ 2) odlučuje o nepreduzimanju ili odlaganju krivičnog gonjenja;
 - ▶ 3) sprovodi istragu;
 - ▶ 4) zaključi sporazum o priznanju krivičnog dela i sporazum o svedočenju;
 - ▶ 5) podiže i zastupa optužbu pred nadležnim sudom;
 - ▶ 6) odustane od optužbe;
 - ▶ 7) izjavljuje žalbe protiv nepravosnažnih sudskih odluka i da podnosi vanredne pravne lekove protiv pravosnažnih sudskih odluka;
 - ▶ 8) preduzima druge radnje kada je to određeno ovim zakonikom.

Dužnost postupanja po zahtevu JT

- ▶ Svi organi koji učestvuju u predistražnom postupku dužni su da o svakoj radnji preduzetoj u cilju otkrivanja krivičnog dela ili pronalaženja osumnjičenog obaveste nadležnog javnog tužioca. Policija i drugi državni organi nadležni za otkrivanje krivičnih dela dužni su da postupe po svakom zahtevu nadležnog javnog tužioca.
- ▶ Ako ne postupe, JT će obavestiti starešinu tog organa, a po potrebi može obavestiti nadležnog ministra, Vladu ili radno telo Narodne skupštine

Ako u roku od 24 sata od kada je primljeno obaveštenje policija ili drugi državni organ ne postupi po zahtevu, JT može zahtevati pokretanje disciplinskog postupka protiv lica koje smatra odgovornim za nepostupanje po zahtevu

OŠTEĆENI – Prava oštećenog:

- ▶ 1) podnese predlog i dokaze za ostvarivanje imovinskopravnog zahteva i da predloži privremene mere za njegovo obezbeđenje
- ▶ ; 2) ukaže na činjenice i da predlaže dokaze koji su od važnosti za predmet dokazivanja;
- ▶ 3) angažuje punomoćnika iz reda advokata;
- ▶ 4) razmatra spise i razgleda predmete koji služe kao dokaz; - ovo pravo mu se može uskratiti dok se ne ispita kao svedok
- ▶ 5) bude obavešten o odbacivanju krivične prijave ili o odustanku javnog tužioca od krivičnog gonjenja;
- ▶ 6) podnese prigovor protiv odluke javnog tužioca da ne preduzme ili da odustane od krivičnog gonjenja;

OŠTEĆENI – Prava oštećenog:

- ▶ 7) bude poučen o mogućnosti da preuzme krivično gonjenje i zastupa optužbu;
- ▶ 8) prisustvuje pripremnom ročištu;
- ▶ 9) prisustvuje glavnom pretresu i učestvuje u izvođenju dokaza;
- ▶ 10) podnese žalbu protiv odluke o troškovima krivičnog postupka i dosuđenom imovinskopravnom zahtevu;
- ▶ 11) bude obavješten o ishodu postupka i da mu se dostavi pravnosnažna presuda;
- ▶ 12) preduzima druge radnje kada je to određeno ovim zakonikom.
- ▶ Javni tužilac i sud upoznaće oštećenog sa njegovim pravima

Dužnosti oštećenog

- ▶ Da o svakoj promeni adrese prebivališta ili boravišta obavesti JT ili sud pred kojim se vodi postupak
- ▶ Zakonski zastupnik oštećenog
- ▶ Punomoćnik oštećenog

OŠTEĆENI KAO (SUPSIDIJARNI) TUŽILAC

SAMO NAKON POTVRĐIVANJA OPTUŽNICE

Ako JT odustane od krivičnog gonjenja pre toga, oštećeni može uložiti PRIGOVOR neposredno višem JT.

JT/Sud dužan da obavesti oštećenog u roku od 8 d o odustanku od krivičnog gonjenja (instruktivan rok)

Oštećeni treba da uloži prigovor/izjasni se o preduzimanju krivičnog gonjenja u roku od 8 dana (ako je obavešten) odnosno 3 meseca

Kod prigovora Neposredno viši JT odlučuje u roku od 15 dana, ako usvoji prigovor izdaje obavezno uputstvo za postupanje JT

Prava oštećenog kao tužioca

- ▶ Da zastupa optužbu
- ▶ Podnese predlog i dokaze za ostvarenje IPZ
- ▶ Angažuje punomoćnika
- ▶ Zahteva postavljanje punomoćnika- (1. postupak se vodi za KD za koje se može izreći kazna zatvora preko 5 god; + 2. oštećeni, zbog lošeg imovinskog stanja ne može da snosi troškove zastupanja; + 3. Postavljanje punomoćnika je u interesu postupka. O zahtevu odlučuje sud a punomoćnika postavlja predsednik suda)
- ▶ Preduzima druge radnje

PRESTANAK SVOJSTVA OŠTEĆENOG KAO TUŽIOCA

- ▶ Odustankom od optužbe- izjava neopoziva (ako ne dođe na GP ili pripremno ročište a uredno je pozvan, smatraće se da je odustao)
- ▶ Preuzimanjem krivičnog gonjenja od strane JT
- ▶ Smrću (prestankom pravnog lica)

OŠTEĆENI SA PREDLOGOM ZA KRIVIČNO GONJENJE

- ▶ Krivična dela koja se gone po predlogu
- ▶ Podnosi se JT
- ▶ Rok- 3 m od saznanja za KD i učinioca
- ▶ Odustanak od predloga

PRIVATNI TUŽILAC

- ▶ PT se podnosi nadležnom sudu
- ▶ Rok
- ▶ Ako je oštećeni podneo krivičnu prijavu ili predlog za krivično gonjenje, a u toku postupka se utvrdi da se radi o krivičnom delu za koje se goni po privatnoj tužbi, prijava, odnosno predlog smatraće se blagovremenom privatnom tužbom ako su podneti u roku predviđenom za privatnu tužbu. (čl. 65 st. 3 ZKP)
- ▶ PROTIVTUŽBA

Okrivljeni protiv koga je podneta privatna tužba za krivično delo može do završetka glavnog pretresa i posle protoka roka iz člana 65. stav 2. ovog zakonika, podneti protivtužbu protiv privatnog tužioca koji je prema njemu istom prilikom učinio krivično delo za koje se goni po privatnoj tužbi. O privatnoj tužbi i protivtužbi sud donosi jednu odluku.